

การพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง*

ปัทมา พุฒตาลดง ** ณิชูรดา วงษ์นายะ *** เจริญวิษญ์ สมพงษ์ธรรม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง วิจัยดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้ขั้นตอนที่ 1 โดยการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คนซึ่งได้มา โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น และการสัมภาษณ์เชิงลึกโดย ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จากสถานศึกษา 7 แห่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 21 คน ขั้นตอนที่ 2 ประกอบด้วย 1) การศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการจัดการความรู้ โดยการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ 2) การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการความรู้ โดยวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ 3) การประชุมเชิงปฏิบัติการ มี ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 25 คนและ 4) จัดสัมมนาเชิงผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่างด้วยแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน การวิเคราะห์ข้อมูลในทุกขั้นตอนใช้การหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่างพบว่ามี การสร้างความตระหนักให้กับครูทุกฝ่ายในสถานศึกษาให้เห็นความสำคัญของการวางแผนเพื่อกำหนดความรู้ ส่งเสริมให้บุคลากรมีการทำงานเป็นทีม ปัญหาการจัดการความรู้พบว่าขาดการรวบรวมความรู้และจัดลำดับ ความสำคัญความรู้ที่จำเป็น ความต้องการการจัดการความรู้พบว่าต้องการสร้างความตระหนักในการค้นคว้าหา ความรู้ให้แก่บุคลากรปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จการจัดการความรู้ มี 5 ด้าน 1) ภาวะผู้นำ 2) วัฒนธรรมของ องค์กร 3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารความรู้ 4) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 5) ด้านการวัดผลและการ ประเมินผล 2. ผลการพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่างรูปแบบ การจัดการความรู้มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบคือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ปัจจัยนำเข้าของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) ผลผลิตของรูปแบบ 6) ปัจจัยสู่ความสำเร็จ 3. ผลการ ประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่างพบว่าเป็นรูปแบบการจัดการ ความรู้ที่มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุดและระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, การจัดการความรู้, วิทยาลัยสารพัดช่าง, เขตภาคเหนือตอนล่าง

* วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พ.ศ. 2558

** นักศึกษาปริญญาเอก สาขายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร,

E-mail: goymon_2007@hotmail.com

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Development Model of Knowledge Management In Polytechnical College In The Lower Northern Region *

Patima Phuttaldong ** Natrada Wongnaya *** Charoenwit Sompongtham ****

Abstract

The purposes of research are to development of Knowledge Management of the Polytechnic College in the Northern Region Lower. The research has three steps along the purposes, step 1 using questionnaire with representative sample 165 people which are acquired by way of a stratified random sampling and in-depth interviews 21 people of seven schools, including administrators and teachers. Step 2; 1.) Studying knowledge management model of school where is success in knowledge management with analyzing of documents and interviews. 2.) Studying component of knowledge management model by analyzing of document and interviews. 3.) Workshops with experts, including are 25 of luminaries, administrators and teachers and 4.) Seminars are expert 9 people. Step 3 Evaluate model for knowledge management of polytechnic colleges in the northern region lower with questionnaire by 17 experts. Analyzing the data of all step derived from the percentage, median, standard deviation and content analysis.

The results were presented as below. 1. Management of the Polytechnic College in the Northern Region Lower was found having to build the realizing with planning for encourage personnel of teamwork was found lack total of knowledge and prioritize the necessary knowledge. Factors relating to the success of knowledge management are 5. 1) Leadership 2) Cultural of organization, 3) Information technology and Communication of knowledge 4) Infrastructure 5) Measurement and Evaluation. 2. The results developing form for knowledge management of polytechnic colleges in the northern region lower there are knowledge management features six components: 1) the principle 2) objective 3) input 4) process 5) output 6) success. 3. Results evaluation of model for knowledge management of polytechnic colleges in the northern region lower, it is very appropriate and benefit.

Keywords: model development, knowledge management, polytechnic colleges, the northern region lower

* Research Article form thesis for the Doctor of Philosophy Degree, Administration and Development Strategy Program, KamphaengPhetRajabhatUniversities, Thailand, 2014

** Student in Doctor of Philosophy Degree Administration and Development Strategy Program, KamphaengPhetRajabhat Universities, E-mail: goymon_2007@hotmail.com

*** Associate Professor, Faculty of Education in KamphaengPhet Rajabhat Universities

**** Assistant Professor, Faculty of Education in Rathanee Universities

บทนำ

กระแสความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในยุคโลกาภิวัตน์ด้านเศรษฐกิจการเมืองและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีด้านต่างๆ ทุกองค์การจะอยู่รอดหรือมีความเจริญก้าวหน้าได้ต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงปัจจุบัน สังคมต้องอาศัยองค์ความรู้ (Knowledge based society) ซึ่งมีผลให้การบริหารจัดการศึกษาไทยต้องอยู่ใต้เงาเงาของการแข่งขัน และความมุ่งมั่นตามความคาดหวังของสังคม ภารกิจหลักของการศึกษาไทยที่ต้องมีการปรับกลยุทธ์หรือกระบวนทัศน์ใหม่ เพื่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศให้เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมความรู้ และจะมีความสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวด 3 มาตรา 11 ที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีหน้าที่ในการพัฒนาความรู้ เพื่อให้ลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาต่างมีอุดมการณ์ และหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และเพื่อให้คนไทยทั้งปวง ได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาคนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์ อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ จัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (มาตรฐานการศึกษาของชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ: 2548) การจัดการความรู้ เป็นแนวคิดของการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่เห็นคุณค่าของบุคลากรในองค์กรว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่า มนุษย์เป็นผู้สร้างความรู้ ซึ่งความรู้ของบุคคลที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์จำแนกได้ 2 ประเภท คือ ความรู้ที่ฝังภายในตัวบุคคลหรือความรู้แบบไม่ชัดแจ้ง (tacit knowledge) และความรู้ภายนอกบุคคลหรือความรู้แบบชัดแจ้ง (explicit knowledge) (Nonaka, 1994)

สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่ได้รับผิดชอบงานการจัดการศึกษา เป็นที่ตั้งขององค์กรที่ให้บริการการศึกษา มีสภาพเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความรู้ ตลอดจนการศึกษาวิจัย ดำรงจัดหา และจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ การระดมทรัพยากร การสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาประเทศ เพื่อสร้างกลไกการเรียนรู้ทุกประเภทเพื่อคนไทยสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้จริง การสร้างและการจัดการความรู้ในทุกระดับทุกมิติของสังคม ให้มีการสร้างและใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ (มาตรฐานการศึกษาของชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ 2548: 13) บทบาทที่สำคัญ คือ การให้การศึกษา ซึ่งจะต้องมีการปรับบทบาทของสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษาและกระบวนกรเรียนรู้ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยจำเป็นต้องนำกระบวนการจัดการความรู้มาใช้ในการเรียนรู้และ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาสอดคล้องกับ (ธีระ รุญเจริญ 2550: 213) ว่า สังคมปัจจุบัน เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ แหล่งความรู้ที่มีมากมายมหาศาลเกินกว่าที่จะเรียนรู้ได้หมด มนุษย์มีลักษณะพิเศษ คือ ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การจัดการความรู้ (Knowledge management) ในสถานศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ควรทำในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้เพราะความรู้ในสถานศึกษาทุกแห่งมีมากมายแต่บางสถานศึกษาไม่ได้จัดเก็บเฉพาะก็จะจางหายไปกับผู้เกษียณอายุราชการจากการลาออกหรือโอนไปปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่นทำให้ความรู้ในคนๆนั้น ไม่ได้ถูกเก็บไว้ให้เป็นประโยชน์กับผู้ร่วมงานรุ่นหลังส่วนความรู้ที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือความรู้ที่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร (Explicit knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถเผยแพร่แบ่งปันให้กับผู้ร่วมงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาได้ความรู้ประเภทหลังนี้สมควรได้มีการนำมา “จัดการความรู้” (สถาบันพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา, 2548: 12)

วิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่จัดตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 7 แห่ง คือ วิทยาลัยสารพัดช่างอุตรดิตถ์ วิทยาลัยสารพัดช่างพิษณุโลก วิทยาลัยสารพัดช่างเพชรบูรณ์ วิทยาลัยสารพัดช่างสุโขทัย วิทยาลัยสารพัดช่างพิจิตร วิทยาลัยสารพัดช่างกำแพงเพชร และ วิทยาลัยสารพัดช่างอุทัยธานี บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสอบบรรจุ เป็นข้าราชการได้ ต้องย้ายที่ทำงานไปสถานศึกษาอื่น บุคลากรที่รับมาใหม่ ต้องมาเรียนรู้งานสอนงานกันใหม่ การลาออกไปของบุคลากรทำให้องค์กรต้องสูญเสียความรู้ไปพร้อมกับที่บุคลากรลาออกอันส่งผลกระทบต่อภารกิจของสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง การจัดการความรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจากที่ผ่านมามาสถานศึกษาได้ดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านจัดการความรู้ให้แก่ครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษา รวมทั้งจัดให้มีเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แต่ก็ยังพบว่า การจัดการความรู้ของสถานศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จากการศึกษาพบว่าสถานศึกษามีปัญหาหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาการไม่แบ่งปันความรู้ ปัญหาการจัดเก็บความรู้ สถานศึกษาพบว่ามีการจัดเก็บไว้อย่างหลากหลายมีทั้งที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์และไม่เป็นอิเล็กทรอนิกส์กระจัดกระจาย เมื่อต้องการข้อมูลเพื่อการตัดสินใจแบบเร่งด่วนไม่สามารถนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของสถานศึกษาได้ ปัญหาการประยุกต์ใช้ความรู้ยังไม่เชื่อมโยงกับงานและไม่สอดคล้องกับบริบทในการ ขาดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เทคนิคการทำงานเมื่อเปลี่ยนงานหรือโยกย้ายไปปฏิบัติงานแห่งใหม่ ความรู้ต่างๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ไม่มีการถ่ายทอดความรู้เพื่อการปฏิบัติงานแก่ผู้ร่วมงานคนใหม่ ผู้มารับงานใหม่ต้องเริ่มต้นศึกษางานใหม่

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง เพื่อนำไปเป็นรูปแบบในการพัฒนาองค์กรสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่มีผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานสูง และให้บริการทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง
3. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับจัดการความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

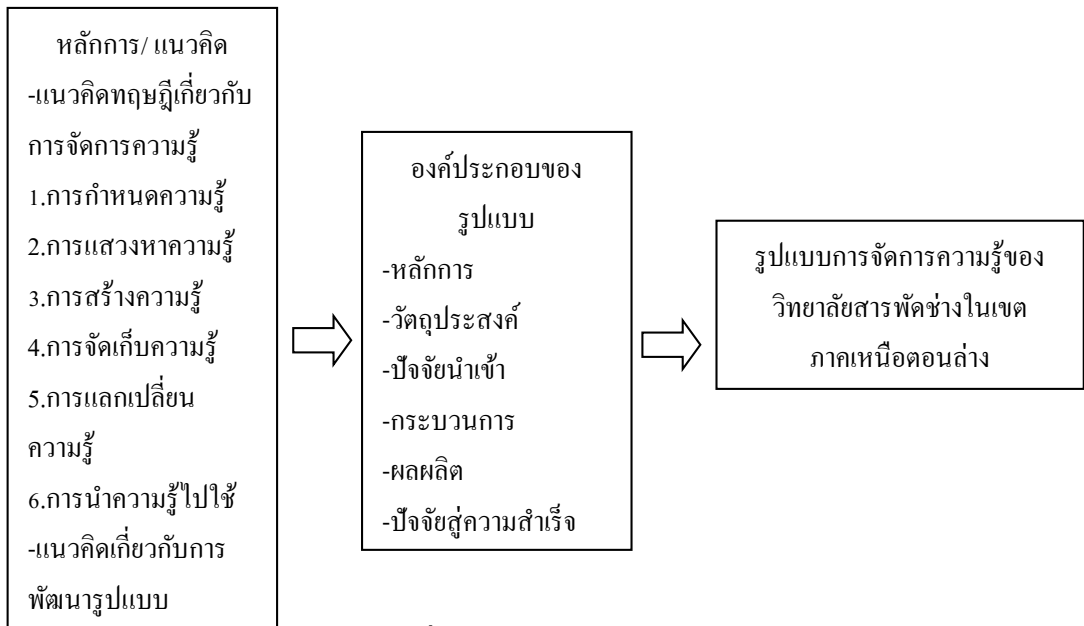
1. แนวคิดเกี่ยวกับจัดการความรู้ ผู้วิจัยได้มาจากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

วิจารณ์ พานิช (2547: 9) กล่าวถึงความหมายของการจัดการความรู้ว่าเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและกว้างขวาง ไม่สามารถให้นิยามด้วยถ้อยคำสั้น ๆ ได้ ต้องให้นิยามหลายข้อจึงจะครอบคลุมความหมาย ซึ่งได้แก่การจัดการความรู้มีความหมายรวมถึง การรวบรวม การจัดระบบ การจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูล เพื่อสร้างเป็นความรู้ เทคโนโลยีด้านข้อมูลและด้านคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือช่วยเพิ่มพลังในการจัดการความรู้ แต่ เทคโนโลยีด้านข้อมูลและคอมพิวเตอร์ โดยตัวของมันเองไม่ใช่การจัดการความรู้การจัดการความรู้เกี่ยวข้องกับการแบ่งปันความรู้ (knowledge sharing) ถ้าไม่มีการแบ่งปันความรู้ ความพยายามในการจัดการความรู้จะไม่ประสบความสำเร็จ พฤติกรรมภายในองค์กรเกี่ยวกับวัฒนธรรม พลวัต และวิถีปฏิบัติมีผลต่อการแบ่งปันความรู้ ประเด็นด้านวัฒนธรรมและสังคม มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการความรู้ การจัดการความรู้ต้องการผู้ทรงความรู้ความสามารถในการตีความและประยุกต์ใช้ความรู้ ในการสร้างนวัตกรรมและเป็นผู้นำทางในองค์กร รวมทั้งต้องการผู้เชี่ยวชาญในสาขาในสาขาหนึ่งสำหรับช่วยแนะนำวิธีประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ ดังนั้น กิจกรรมเกี่ยวกับคน ได้แก่ การดึงดูดคนเก่งและดี การพัฒนาคน การติดตามความก้าวหน้าของคน และการดึงคนมีความรู้ความสามารถไว้ในองค์กรถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการความรู้การจัดการความรู้เป็นเรื่องของการเพิ่มประสิทธิผลขององค์กร การจัดการความรู้เกิดขึ้นเพราะมีความเชื่อว่าจะช่วยสร้างความมีชีวิตชีวา และความสำเร็จให้แก่องค์กร การประเมิน “ต้นทุนทางปัญญา” (intellectual capital) และผลสำเร็จของการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้เป็นดัชนีบอกว่าองค์กรมีการจัดการความรู้ ส่วนองค์ประกอบของการจัดการความรู้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดการจัดการความรู้ ของนักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ มาใช้เป็น กรอบแนวคิดการจัดการความรู้ ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้ (Marquardt, 1996, unpagged, อ้างถึงในพรชิตา วิเชียรปัญญา, 2547: 4.3-44; วิจารณ์ พานิช,

2547; วิลาวลัย มาคุ้ม, 2547; สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม, 2547) ประกอบด้วย 1) การกำหนดความรู้ 2) การแสวงหาความรู้ 3) การสร้างความรู้ 4) การจัดเก็บความรู้ 5) การแลกเปลี่ยนความรู้ 6) การนำความรู้ไปใช้

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยได้มาจากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่างๆ ที่มีในปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือในระบบต่างๆ อธิบายลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 19) ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบสรุปได้ดังนี้ 1) รวบรวมปัญหา (Problem formulation) 2) สร้างรูปแบบ (Model construction) 3) ทดสอบรูปแบบ (Testing the model) 4) การนำรูปแบบไปใช้ (Implementation) 5) การปรับปรุงรูปแบบ (Model updating) (ธินิภา ฦ สุนทร. 2545: 77-78; อ้างอิงจาก Measonand Khedourri. 1985) ส่วนองค์ประกอบของรูปแบบสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มาจากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบ (จิตนา สักดิ์ภู่อารัม (2545, ชีระ รุญเจริญ (2550, พฤษภาคม), วอร์เรนและเดนนิส (Warren & Dennis, 1980: 16-17) ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ปัจจัยนำเข้าของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) ผลผลิตของรูปแบบ 6) ปัจจัยสู่ความสำเร็จสำหรับกรอบแนวคิดในการวิจัยสรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง 1) การศึกษาสภาพปัญหาความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยใช้แบบสอบถามประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของ วิทยาลัยสารพัดช่างใน เขตภาคเหนือตอนล่าง 7 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยสารพัดช่างอุตรดิตถ์ วิทยาลัยสารพัดช่างพิษณุโลก วิทยาลัยสารพัดช่างเพชรบูรณ์ วิทยาลัยสารพัดช่างสุโขทัย วิทยาลัยสารพัดช่างพิจิตร วิทยาลัยสารพัดช่างกำแพงเพชรและวิทยาลัยสารพัดช่างอุทัยธานี รวมจำนวนทั้งสิ้น 281 คนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของ วิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง 7 แห่งรวมจำนวนทั้งสิ้น 165 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and. Morgan) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถามแบบ กำหนดตัวเลือกและแบบมาตราส่วนประมาณค่าการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา 2) ศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จากวิทยาลัยสารพัดช่างใน เขตภาคเหนือตอนล่าง 7 แห่งรวมจำนวนทั้งสิ้น 21 คน เครื่องมือที่ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมี โครงสร้างวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือ ตอนล่าง 1) การศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการจัดการความรู้ แหล่งข้อมูลใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของ สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการจัดการความรู้ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แหล่งข้อมูลที่ใช้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาครูผู้รับผิดชอบในการจัดการ ความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการความรู้ ของวิทยาลัยสารพัดช่าง ในเขตภาคเหนือตอนล่างโดยวิเคราะห์เอกสาร จากเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือ ตอนล่างและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบและการ จัดการความรู้ จำนวน 5 คนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา 3) การสร้างรูปแบบการจัดการ ความรู้ แหล่งข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวกับรูปแบบ ผู้บริหารและครูผู้สอนของสถานศึกษาสังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจำนวน 25 คนวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา 4) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ด้านการจัดการความรู้และการพัฒนารูปแบบ จำนวน 10 โดยการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่าง ในเขตภาคเหนือตอนล่างแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการวางแผนรูปแบบการจัดการความรู้ ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่าง ในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 17 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรูปแบบที่มีความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ต้องมีค่าเฉลี่ย ≥ 3.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ≤ 1.00 (ประคองกรณสูตร, 2542: 73)

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผลการศึกษามีดังนี้

1.1 สภาพการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่างพบว่ามีการดำเนินการวางแผนเพื่อกำหนดความรู้ที่จำเป็นเพื่อใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา การค้นหาความรู้ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานจากแหล่งความรู้ภายในมากกว่าแหล่งความรู้ภายนอก มีการส่งเสริมให้บุคลากรมีการทำงานเป็นทีมมีเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยในการจัดการความรู้

1.2 ปัญหาการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่างพบว่าสถานศึกษายังมีการสร้างความตระหนักให้กับครูทุกฝ่ายในสถานศึกษาให้เห็นความสำคัญของการวางแผนกำหนดความรู้ที่น้อย ขาดการสำรวจความต้องการของบุคลากรเกี่ยวกับความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงานไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความรู้ที่กำหนดขาดการวิเคราะห์สภาพความพร้อมของสถานศึกษาในการกำหนดความรู้

1.3 ความต้องการการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่าต้องการสร้างความตระหนักในการค้นคว้าหาความรู้ให้แก่บุคลากรการจัดกิจกรรมเพื่อให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานใหม่ ๆ สร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษากำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในองค์กรที่ชัดเจน

1.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง ด้านภาวะผู้นำพบว่า ผู้นำเป็นกลจักรสำคัญในการดำเนินการซึ่งแนวทางการทำงานขององค์กรต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้นำในการสร้างบรรยากาศการบริหารจัดการความรู้ ด้านวัฒนธรรมองค์กร พบว่าสร้างวัฒนธรรมขององค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการจัดการความรู้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และแบ่งปัน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารความรู้ พบว่าส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีช่องทางเลือกเพื่อให้เกิดความรู้ที่หลากหลาย จัดให้มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอ ด้านโครงสร้างพื้นฐานพบว่า สถานศึกษาจัดสร้างพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องการจัดการความรู้ จัดโครงสร้างที่เน้นนำไปใช้ได้จริง มีคลังความรู้พื้นฐานที่จำเป็นไว้บริการภายในองค์กร ด้านการวัดผลและการประเมินผล พบว่า การสร้างความเข้าใจให้กับครูในระบบวัดและประเมินตนเองมีการประเมินผลการใช้องค์ความรู้

2. รูปแบบการการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 หลักการของรูปแบบการจัดการความรู้

1) รูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง มุ่งเน้นให้บุคลากรในสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการความรู้เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาตนเองและพัฒนางาน และอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2) รูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง มุ่งเน้นให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มงาน และระดับองค์กร โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อยกระดับความรู้ ให้คุณค่าแก่ทรัพยากรความรู้ และจัดการทรัพยากรความรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย

1) เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่างให้มีความตระหนัก ความรู้ และทักษะการปฏิบัติงานจากกระบวนการจัดการความรู้ของสถานศึกษา

2) เพื่อให้วิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีแนวทางการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

3) เพื่อพัฒนาวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่างสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้

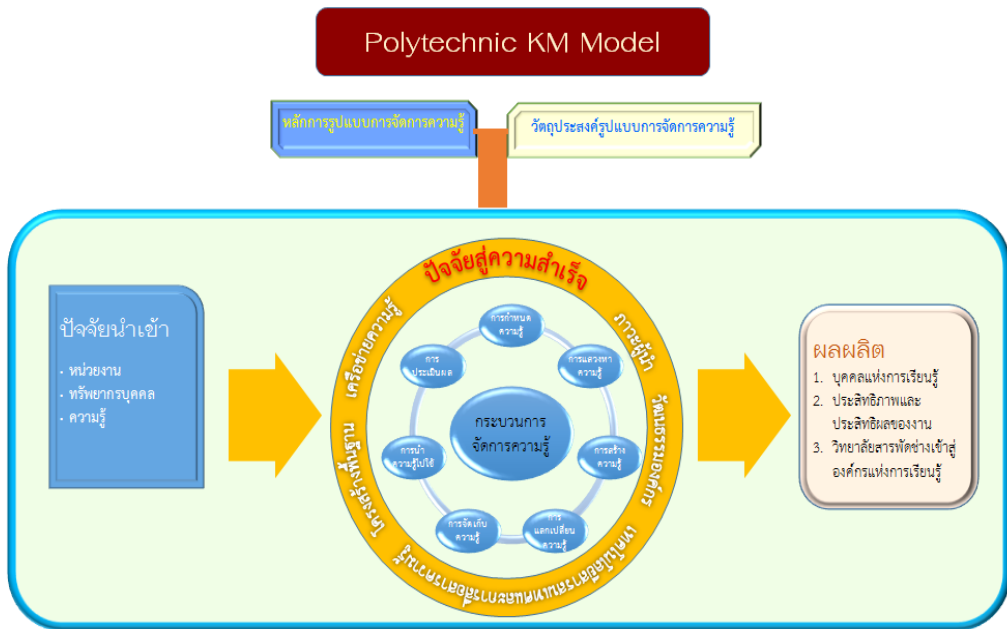
2.3 ปัจจัยนำเข้าสู่รูปแบบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย หน่วยงาน ทรัพยากรบุคคล และความรู้

2.4 กระบวนการของรูปแบบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย

1) การกำหนดความรู้ 2) การแสวงหาความรู้ 3) การสร้างความรู้ 4) การจัดเก็บความรู้ 5) การแลกเปลี่ยนความรู้ 6) การนำความรู้ไปใช้ และ 7) การวัดและประเมินผล

2.5 ผลผลิตของรูปแบบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 1) บุคคลแห่งการเรียนรู้ 2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน และ 3) พัฒนางองค์กร

2.6 ปัจจัยสู่ความสำเร็จรูปแบบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำ 2) วัฒนธรรมองค์กร 3) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) โครงสร้างพื้นฐาน และ 5) เครือข่ายความรู้
 รูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง แสดงดังภาพที่ 2

รูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง

3. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง จากผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่างที่พบว่ารูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง เป็นรูปแบบการจัดการความรู้ที่มีความเหมาะสมมีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุดและระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง

1.1 สภาพการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่างพบว่ามีการดำเนินการวางแผนเพื่อกำหนดความรู้ที่จำเป็นเพื่อใช้ในการพัฒนาสถานศึกษามีการสร้างความตระหนักให้กับครูทุกฝ่ายในสถานศึกษาให้เห็นความสำคัญของการวางแผนเพื่อกำหนดความรู้ มีการดำเนินการค้นหาความรู้ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยในการจัดการ มีการบูรณาการความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่าง ต้องเกิดจากการสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและต้องมีการวางแผนในการดำเนินงานซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฟรีมันท์ (Fremont), แคส (E. Kast) และ เจมส์ (James), โรเซนทวิว (E. Rosenzweig) (1970: 435-436) อธิบายว่า การวางแผน คือ กระบวนการพิจารณาตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร มีการเลือกวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ และวิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นั้นและสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ได้กล่าวไว้ว่า แนวปฏิบัติที่ดำเนินงานตามแผนงานด้านการจัดการความรู้ เป็นการนำไปสู่การมีทักษะชีวิต เพื่อนำใช้ในการพัฒนาเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา และนำสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 มิติ คือ 1) บุคคลที่รอบรู้ (personal mastery) 2) โมเดลความคิด (mental model) 3) วิสัยทัศน์ร่วม (shared vision) 4) ทีมแห่งการเรียนรู้ (team learning) 5) การคิดเชิงระบบ (system thinking)

1.2 ปัญหาการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่างพบว่า สถานศึกษาขาดการสำรวจความต้องการของบุคลากรเกี่ยวกับความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อกำหนดความรู้ที่จำเป็นของ สถานศึกษาขาดการส่งเสริมให้บุคลากรประยุกต์ผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนางาน ขาดการบูรณาการความคิดผลสำเร็จในการปฏิบัติงานมาถ่ายทอดเป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า บริบทของสถานศึกษาเป็นสถาบันการศึกษานขนาดเล็ก บุคลากรมีความแตกต่างกัน ในด้านวัยวุฒิ คุณวุฒิ มีความแตกต่างกัน รวมถึงการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการนำผลความรู้มาขยายผล ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนา ประสาน ส่งต่อภาระงานที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้อง แนวคิดของ ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2549: 125-133) การจัดการความรู้ต้องเริ่มที่บุคลากร จึงถือว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management--HRM) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการจัดการความรู้ ดังนั้นหลักที่พิจารณา คือ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ ระบบพฤติกรรมที่จำเป็นต้องใช้ในการแข่งขันที่ใช้ความรู้เป็นหลัก ผู้ปฏิบัติงานมีความสามารถตามที่ต้องการ ได้รับแรงจูงใจและโอกาสในการปฏิบัติงาน

1.3 ความต้องการการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่างพบว่า ต้องมีการระดมความรู้ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์การประชุมเพื่อจัดหาความรู้ที่จำเป็น ในการพัฒนาสถานศึกษาที่อย่างต่อเนื่อง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (stakeholder) มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง พันธกิจ เป้าหมายและนโยบายของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากวิสัยทัศน์ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการ หนึ่งขององค์การ เป็นตัวกำหนดทิศทางการทำงานและเป้าหมายขององค์การ (สุรพงศ์ เอื้อศิริพรพทุทธ์, 2557: 57) และแนวคิด ของ (Petrash, 2000: 16) และ Housel and Bell (2001: 74) เสนอว่า องค์การต้องให้ทุกคน มีความเข้าใจในบริบท มีความชัดเจนและเข้าใจในวิสัยทัศน์ขององค์การจึงจะทำให้สามารถนำวิสัยทัศน์ ไปสู่การปฏิบัติได้จริง ทั้งทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการกำหนดความรู้ร่วมกันอีกด้วย

1.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่าผู้นำเป็นกลจักรสำคัญในการดำเนินการชี้แนวทางการทำงานขององค์กรต้องมีคุณธรรมและ จริยธรรมควบคู่กับความรู้ความสามารถซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญส่ง หาญพานิช (2546: 240) ที่ว่า ผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในปัจจัยทั้งหมดของการบริหารจัดการความรู้ เนื่องจากภาวะผู้นำ เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ผู้บริหารจะพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วาง ไว้ได้ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรนั้นๆสร้างวัฒนธรรมขององค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการ จัดการความรู้ ปลูกฝังและสร้างความตระหนักให้เกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สร้างสังคมแห่งการ เรียนรู้และแบ่งปันองค์กรต้องมีความเป็นหนึ่งเดียว เคารพซึ่งกันและกันเห็นประโยชน์ขององค์กรเป็น หลัก ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนในองค์กรร่วมรับผิดชอบ สอดคล้องกับ Davnport and Prusak ที่ได้ ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้พบว่า มี 9 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่ สำคัญ คือ วัฒนธรรมที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญมากที่สุดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ และยังเป็นปัจจัยที่สร้างได้ยากที่สุด เพราะต้องมีความโน้มเอียงด้านบวกต่อความรู้ คือพนักงานทุกคนต้อง มีความฉลาดรอบรู้ เต็มใจที่จะแสวงหาความรู้ได้อย่างเสรี ต้องไม่มีตัวขัดขวางความรู้ที่อยู่ในวัฒนธรรม องค์กร

2. รูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่างพบว่ารูปแบบการ จัดการความรู้มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการจัดการความรู้ 1) รูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง มุ่งเน้นให้บุคลากรใน สถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการความรู้เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร ซึ่งทำให้เกิด การพัฒนาตนเองและพัฒนางาน และอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 2) รูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัย สารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง มุ่งเน้นให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทั้ง ในระดับบุคคล ระดับกลุ่มงาน และระดับองค์กร โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อยกระดับความรู้ ให้

คุณค่าแก่ทรัพยากรความรู้ และจัดการทรัพยากรความรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรองค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการความรู้ 1) เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่างให้มีความตระหนักรู้ ความรู้ และทักษะการปฏิบัติงานจากกระบวนการจัดการความรู้ของสถานศึกษา 2) เพื่อให้วิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีแนวทางการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ 3) เพื่อพัฒนาวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่างสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้ารูปแบบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 1) หน่วยงาน 2) ทรัพยากรบุคคล 3) ความรู้องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการของรูปแบบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 1) การกำหนดความรู้ 2) การแสวงหาความรู้ 3) การสร้างความรู้ 4) การแลกเปลี่ยนความรู้ 5) การจัดเก็บความรู้ 6) การนำความรู้ไปใช้ 7) การวัดและประเมินผลองค์ประกอบที่ 5 ผลผลิตของรูปแบบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 1. บุคคลแห่งการเรียนรู้ 2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน 3) พัฒนาองค์กรองค์ประกอบที่ 6 ปัจจัยสู่ความสำเร็จรูปแบบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำ 2) วัฒนธรรมองค์กร 3) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) โครงสร้างพื้นฐาน 5) เครือข่ายความรู้จากที่ผลการวิจัยได้ 6 องค์ประกอบและองค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสมเพราะกระบวนการมีการศึกษาองค์ประกอบโดยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ จากผู้ทรงคุณวุฒิ ศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ที่ประสบผลสำเร็จ การยกย่องรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง และมีการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญสำหรับองค์ประกอบที่ 1 และองค์ประกอบที่ 2 เป็นการกำหนดการดำเนินงานของรูปแบบให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้รูปแบบนั้นต้องอยู่บนฐานคิดของทฤษฎีและหลักการซึ่งสอดคล้องกับ สมาน อัสวภูมิ (2549: 83-84) เสนอองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของรูปแบบ การพัฒนารูปแบบใดๆ ก็ตาม ผู้ออกแบบรูปแบบต้องรู้ว่าจะออกแบบรูปแบบการดำเนินงานนี้ขึ้นมา เพื่อวัตถุประสงค์ใด โดยทั่วไปจะพัฒนารูปแบบเพื่อแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลดีอย่างไรอย่างหนึ่ง ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบมีเพื่อให้การดำเนินงานของรูปแบบเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้ออกแบบรูปแบบต้องกำหนดว่าจะออกแบบรูปแบบนั้น ๆ บนฐานคิดของทฤษฎีและหลักการใด ส่วนองค์ประกอบ ที่ 3 องค์ประกอบที่ 4 และองค์ประกอบที่ 5 มีความเชื่อมโยงและเกี่ยวพันกันและกันและมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในเชิงระบบสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการความรู้ของอีวานเซวิช (Ivanchevich, 1979: 14) กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบในเชิงระบบที่มีลักษณะเป็นระบบเปิด เป็นรูปแบบที่แสดงถึงองค์ประกอบย่อยของระบบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิต และข้อมูลย้อนกลับจากสภาพแวดล้อม ซึ่งรูปแบบในลักษณะนี้ถือว่าผลผลิตเกิดจากการมีปัจจัยนำเข้าส่งไปที่กระบวนการก่อให้เกิดผลผลิตขึ้น โดยให้ความสนใจด้านข้อมูลย้อนกลับจากสภาพแวดล้อมภายนอก แสดงถึงการเป็นรูปแบบที่มีลักษณะเป็นระบบเปิดและแนวคิดของ วอร์เรน และ

เดนนีส (Warren & Dennis, 1980: 16-17) กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดเชิงระบบ (System Approach) ประกอบด้วย สภาพแวดล้อม เทคโนโลยี โครงสร้าง กระบวนการบริการจัดการและการตัดสินใจสิ่งการธีระ รุญเจริญ (2550, พฤษภาคม) เสนอองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ

3. จากผลการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง ที่พบว่ารูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง เป็นรูปแบบการจัดการความรู้ที่มีความเหมาะสมมีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุดและระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง ดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการมีความเป็นระบบตามหลักการพัฒนารูปแบบใช้ขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา 3 ขั้นตอน โดยเริ่มจากการศึกษา สภาพ ปัญหา ความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่างเป็นการหาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบอย่างเป็นระบบ การตรวจสอบรูปแบบ และการประเมินรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัดนะ บัวสนธ์ (2551: 2) ที่ได้นำเสนอกระบวนการวิจัยและพัฒนา และกล่าวว่าการวิจัยและพัฒนาประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สังเคราะห์สำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาหรือความต้องการขั้นตอนที่ 2 การออกแบบสร้างและประเมินนวัตกรรมขั้นตอนที่ 3 การนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงนวัตกรรมและขั้นตอนที่ 5 การเผยแพร่รณวัตกรรมและแนวคิดของ เมียชัน และ คีคอวีรี (ธนีนาฏ ณ สุนทร. 2545: 77-78; อ้างอิงจาก MeasonandKhedourri. 1985) ที่ได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบ คือ 1) รวบรวมปัญหา (Problem formulation) 2) สร้างรูปแบบ (Model construction) 3) ทดสอบรูปแบบ (Testing the model) 4) การนำรูปแบบไปใช้ (Implementation) 5) การปรับปรุงรูปแบบ (Model updating) และนอกจากนี้ผลการประเมินรูปแบบที่สร้างขึ้น ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉวีรุตา วงษ์นายะ และคณะ(2556) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เครือข่ายสื่อเพื่อเด็กและเยาวชนที่พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. วิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรนำรูปแบบการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้ ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละแห่ง

2. รูปแบบการจัดการความรู้ของวิทยาลัยสารพัดช่างในเขตภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบที่มีการดำเนินงานสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง จะต้องดำเนินการตามรูปแบบครบทุกส่วนทุกขั้นตอนเพื่อที่จะได้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้และเกิดประสิทธิภาพของรูปแบบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยนี้ไม่ได้ทดลองใช้รูปแบบ และไม่ได้นำไปใช้จริง ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรทดลองใช้รูปแบบ และนำรูปแบบไปใช้ในสถานการณ์จริง พร้อมทั้งประเมินผลการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้ในวิทยาลัยสารพัดช่าง

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ในเฉพาะงานเพื่อจะได้มีแนวทางที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ในองค์กรต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ในบริบทด้านการเรียนการสอนเพื่อสร้างความรู้ความร่วมมือนอกกับผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีการแสวงหาความรู้และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

เอกสารอ้างอิง

กานต์สุดา มาฆะศิรินันท์. (2546). *การนำเสนอระบบการจัดการความรู้สำหรับองค์กรภาคเอกชน*.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2549). *องค์การแห่งความรู้: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร
ธนีนาถ ภู สุนทร. (2545). *การพัฒนาารูปแบบและกลยุทธ์การบริหารคุณภาพสำหรับกิจการนักศึกษา*

มหาวิทยาลัยเอกชน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา*.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญส่ง หาญพานิช. (2546). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษา*.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประคอง วรรณสุด. (2542). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐดา วงษ์นายนะ, ลุยง วีระนาวิณ, ชีรศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ, นรินทร์ สังข์รักษา (2556, กันยายน-

ธันวาคม). *การพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้เครือข่ายสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน*. *วารสารวิชาการวิจัยและสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*. 8 (24) 57-72.

รัตนะ บัวสนธิ์. (2554). *การวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษา*. นครสวรรค์: ริมปิงการพิมพ์.

- วิจารณ์ พานิช. (2547). *การจัดการความรู้*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา
<http://www.Anarmal.moph.go.th/newsletter/kru/vijarn01.html>
- วิจารณ์ พานิช. (2547). สามเหลี่ยมความรู้. *วารสารถักทอสายใยแห่งความรู้*. 6(11): 103-107.
- สภาการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการ. (2548). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพมหานคร: สหાયบด็อกและการพิมพ์.
- สมาน อัสวภูมิ. (2549). *การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัด*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎี บัณฑิต.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Daft, R. L.&Lengel, R. H. (1984). Information richness: A new approach to managerial behaviour and organization design. *Organizational Behaviour*, 6, 191.
- Marquardt, Michal J. (1996). *Building the Learning Organization*. New York: McGraw-Hill.
- Nonaka, I. & Takeuchi, H. (1995). *The Knowledge-Creating Company: How Japanese Companies Create The Dynamics of Innovation*. Oxford: Oxford University Press, 1995
